

~ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ~

УДК: [336.71:005.934]:33.01

DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-12-325-36-44>ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ
ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВ»
І ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Азаренков С. Г., здобувач ступеня доктора філософії спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», кафедра банківської справи, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: serdghio@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1159-8699

Анотація. У статті висвітлено теоретичні засади визначення поняття «фінансова безпека банків» та підходи до формування системи її забезпечення. Метою статті є систематизація та аналіз наукових поглядів щодо сутності поняття «фінансова безпека банків», а також визначення цільових орієнтирів та принципів організації. Під час дослідження було використано методи аналізу та синтезу, системного підходу, еволюційності, порівняння. Проведено критичний аналіз наукової літератури щодо дефініції фінансової безпеки банків. Доведено, що вона пов'язана з протистоянням виникненню системного ризику, спроможністю швидко та адекватно реагувати на зміни у фінансовому середовищі, оптимізацією умов для ефективного функціонування банківської інфраструктури, кібербезпекою та платіжною безпекою. Надано власне визначення цієї дефініції, де акцент зроблено на використанні інноваційних технологій при виявленні загроз різного характеру та впливу. Визначено перспективи подальших розвідок, які ґрунтуються на дослідженні причин та природи виникнення новітніх ризиків.

Ключові слова: банки, фінансова безпека, загрози, банківський сектор, системний підхід, інноваційні технології, ризики.

THEORETICAL FOUNDATIONS FOR DEFINING THE ECONOMIC ESSENCE
OF THE CONCEPT OF 'FINANCIAL SECURITY OF BANKS' AND THE
FORMATION OF A SYSTEM TO ENSURE IT

Azarenkov G. Serhii, PhD Student of the Department of Banking, Odesa National University of Economics, Odesa, Ukraine
serdghio@gmail.com
ORCID:0000-0002-1159-8699

Abstract. Modern conditions for conducting banking business are associated with macroeconomic uncertainty, threats posed by martial law and political turbulence, unprecedented cyberattacks, violations of financial monitoring regulations, and the loss of banks' client base due to migration, fatalities, and the destruction of production infrastructure. It should also be noted that under such conditions, banks often resort to unjustified aggressive policies in conducting their business to form the necessary resource base and maintain liquidity and profitability. In these challenging conditions, the issue of banks' financial security becomes highly relevant. The article highlights the theoretical foundations for defining the concept of 'financial security of banks' and approaches to forming a system to ensure it. The purpose of the article is to systematize and analyze scientific perspectives on the essence of the concept of 'financial security of banks,' as well as to define the target benchmarks and principles of its organization. The research employs methods of analysis and synthesis, a systematic approach, evolutionary principles, and comparison. A critical analysis of scientific literature on the definition of financial security of banks has been conducted. It is proven that financial security is associated with mitigating systemic risks, the ability to quickly and adequately respond to changes in the financial environment, optimizing conditions for the effective functioning of banking infrastructure, cybersecurity, and payment security. The article provides an original definition of this concept, emphasizing the use of innovative technologies to identify threats of various types and impacts. Prospects for further research are outlined, focusing on the causes and nature of emerging risks.

Keywords: banks, financial security, threats, banking sector, systematic approach, innovative technologies, risks.

JEL Classification: JEL G210, G320, B41

Постановка проблеми. Сучасні умови ведення банківського бізнесу пов'язані з макроекономічною невизначеністю, загрозами, які несуть воєнний стан та політична турбулентність, безпрецедентні кібератаки, порушення норм у сфері фінансового моніторингу, втрата банками клієнтської бази у зв'язку з міграцією та загибеллю клієнтів, руйнуванням виробничої інфраструктури. Також слід зазначити, що за цих умов банки вдаються до невиннованої агресивної політики ведення банківського бізнесу з метою формування необхідної ресурсної бази та підтримки ліквідності і прибутковості діяльності. У складних умовах проблема фінансової безпеки банків набуває найбільшої актуальності.

Дослідження фінансової безпеки банків в умовах воєнного стану є новітнім напрямком наукових розвідок в Україні. Нині є прогалини у теоретико-методологічному підґрунті щодо формування дієвої системи фінансової безпеки банків, а саме, відсутні науково обґрунтовані концепції та механізми забезпечення фінансової безпеки банків, нормативно усталені підходи з боку регулятора щодо ідентифікації загроз безпеці. Визначення економічної сутності фінансової безпеки банків є підґрунтям для класифікації загроз та формування системи фінансової безпеки банків. Поглиблене дослідження теоретичного підґрунтя фінансової безпеки банків є сучасною умовою для запровадження дієвих механізмів захисту та управління банківськими ризиками.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематиці фінансової безпеки банків присвячено наукові роботи багатьох вчених-економістів. Проте, слід зазначити, що зарубіжні науковці більшою мірою її пов'язують із процесами монетарного регулювання. Цьому є підтвердження – дослідження, які провели Ян Ху (Yang Hu) [1], Дж. Б'янккі та С. Бігіо (J. Bianchi, S. Bigio) [2], Ю. Ван (Y. Wang) [3], Д. Калдара (D. Caldara) [4].

Також слід звернути увагу на погляди фундаторів економічної думки щодо сутності фінансової безпеки. Так, Джозеф Стігліц сконцентрував увагу на необхідності врахування системних ризиків та взаємоузгодженої політики між фінансовими посередниками при оцінці фінансової безпеки [5]. Такої ж думки дотримується Роберт Мертон щодо важливості системного аналізу ризиків та їх взаємозв'язків [6]. Р. Андерсон наголошує на тому, що концептуалізація безпеки банків повинна фокусуватися саме на її фінансовому аспекті [7].

Серед вітчизняних науковців, які розглядали питання забезпечення фінансової безпеки банків, її сутнісну характеристику та загрози, які впливають на її рівень, слід виділити праці В. Коваленко [8], О. Барановського [8], С. Філяр [9], Є. Мордань та співавторів [10], О. Васильчишин [11], В. Британ [12] та багатьох інших. Важливість теоретичного обґрунтування сутності фінансової безпеки банків в умовах дії воєнного стану значно актуалізує дослідження з цього напрямку.

Відокремлення невирішених раніше частини загальної проблеми. Проблемним питанням залишається участь монетарних органів регулювання у концептуалізації фінансової безпеки банків. Також потребують додаткового дослідження питання щодо формування системи забезпечення фінансової безпеки банків.

Мета дослідження полягає у систематизації та аналізі наукових поглядів щодо сутності поняття «фінансова безпека банків», а також у визначенні цільових орієнтирів та принципів організації.

Основний матеріал. Для визначення сутнісної характеристики дефініції «фінансова безпека банків» насамперед розглянемо нормативно-правову базу щодо цього питання. Слід зазначити, що у нормативно-правових актах, які регламентують діяльність банків, загального визначення, що таке фінансова безпека немає. Проте є низка документів, у яких йдеться про необхідність цієї безпеки (рис. 1).

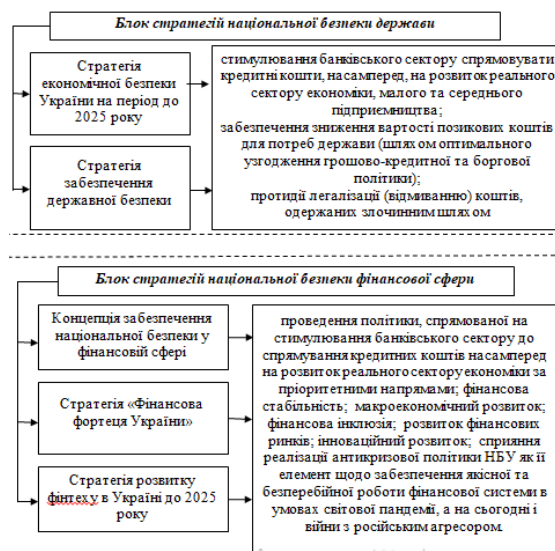

Рис. 1. Характеристика стратегій, які визначають елементи фінансової безпеки банків
Джерело: систематизовано автором за матеріалами [13-17]

Усі представлені стратегії містять складову безпеки банківського сектору економіки України, але не дають змістовного навантаження щодо поняття фінансової безпеки банків.

З метою дослідження підходів щодо сутності дефініції «фінансова безпека банків» скоридаємося підходом, що запропонував В. Британ, який виділяє наукові підходи на: початок Азійської кризи 1997 року і до 2008 року, початок Світової фінансової (іпотечної) кризи у США і до 2014 року, початок Революції гідності і до 2020 року, початок Пандемії COVID-2019 і до 2022 року, початок повномасштабного російського вторгнення в Україну і по сьогодні [12] (табл. 1).

Таблиця 1

Наукові підходи до дефініції «фінансова безпека банків» в залежності від еволюції кризових явищ

Автори	Характеристика підходів
початок Азійської кризи 1997 року і до 2008 року	
Гриценко Р. [18]; Єрмошенко М. [19]	Комплексна характеристика стану, за якого забезпечується захищеність фінансових інтересів банків на всіх рівнях фінансових відносин, досягається збалансованість, стійкість до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, створюються умови для ефективного функціонування та розвитку банківського сектору, підтримується достатній рівень фінансових ресурсів для виконання зобов'язань, а також забезпечується здатність попереджати потенційні загрози фінансовому стану банків, зберігаючи за цих обставин стабільність, надійність та довіру до банків.
початок Світової фінансової (іпотечної) кризи у США і до 2014 року	
Євченко Н. Г., Криклій О. А. [20]; Вовк В. Я. [21]; Дмитров С. О. [22]; Ткаченко С. І. [23]	Динамічний стан; оптимальні рівні залучення та розміщення фінансових ресурсів; здатність підтримувати та підвищувати конкурентоспроможність на ринку банківських послуг; можливість забезпечувати максимізацію прибутку; оптимальне використання банківських ресурсів для соціально-економічного розвитку країни; наявність системи заходів для запобігання та мінімізації фінансових загроз; можливість генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку. Зазначені аспекти віддзеркалюють комплексний та динамічний підхід до розуміння фінансової безпеки банків, що враховує більш широкий спектр чинників та наслідків її функціонування.
початок Революції гідності і до 2020 року	
Гребенюк Н. О. [24]; Щербатих Д. В., Шпильовий Б. В. [25] Васильчишин О. Б. [11]	Прогнозування ризиків; безперервність фінансових потоків; стратегія стійкого розвитку; захищеність фінансових інтересів, фінансової стійкості та середовища функціонування; системний підхід: підкреслено важливість стабільності взаємозв'язків між елементами банківської системи; безперебійна реалізація основних функцій банківської системи; спроможність забезпечувати реалізацію фінансових інтересів держави; потенційні загрози. Ці положення створюють комплексний, стратегічний та системний підхід до розуміння фінансової безпеки банків. Також враховують роль держави та концентрують увагу на важливості прогнозування і безперервності у забезпеченні фінансової безпеки.
початок Пандемії COVID-2019 і до 2022 року	
Ларіонова К. Л., Хмиз О. М. [26]; Мордань Є. Ю., Журавка О. С., Діденко К. В., Кравченко Я. І. [10]; Давиденко Н. М. Колодяжна В. О. [27]	Дестабілізаційні чинники та негативні фактори; спроможність швидко та адекватно реагувати на зміни у фінансовому середовищі; сукупність правових, організаційних та управлінських заходів; розвиток і розширене відтворення банків; підтримка стабільності банків. Ці доповнення відображають більш цілісний та адаптивний підхід до розуміння фінансової безпеки банків. Вони враховують правові та організаційні аспекти, підкреслюють важливість швидкої реакції на зміни та здатність не лише підтримувати стабільність, але й забезпечувати розвиток в умовах конкурентного та мінливого середовища.

початок повномасштабного російського вторгнення в Україну і по сьогодні	
Коваленко В. В. [7]; Барановський О. І., Лагно А. А. [8]; Кришталь Г. О. [28]; Карчева Г., Карчева І. [29]; Британ В. В. [12]	Відсутність конфліктів між різними аспектами фінансової політики; забезпечення соціально-економічної ефективності використання фінансових ресурсів; нарощування фінансового потенціалу; підтримання динамічної рівноваги; забезпечення достатнього рівня ліквідності та платоспроможності; розвиток банківського бізнесу; оптимізація умов для ефективного функціонування банківської інфраструктури; надійність цифрових засобів передачі, обробки та захисту даних; забезпечення фінансової незалежності та фінансового суверенітету держави; збалансованість фінансових потоків; сприяння фінансовій стабільності всіх учасників банківської та фінансової систем. Ці доповнення відображають більш комплексний, стратегічний та інтегрований підхід до розуміння фінансової безпеки банків. Вони враховують широкий спектр чинників, включаючи кібербезпеку, фінансовий суверенітет та системну стабільність.

Джерело: систематизовано автором за матеріалами [7-8; 10-12; 18-29]

Виходячи з представлених характеристик фінансової безпеки банків за етапами, можна зробити висновок, що наукова спільнота концентрує увагу на системному ризику, спроможності швидко та адекватно реагувати на зміни у фінансовому середовищі, оптимізації умов для ефективного функціонування банківської інфраструктури, кібербезпеці та платіжній безпеці. Актуальним залишається питання з погляду фінансової безпеки – забезпечення ліквідності, платоспроможності, прибутковості та виконання норм достатності капітальної бази банків.

Нині банківська спільнота все більше уваги приділяє ризикам, які впливають на розвиток банківського бізнесу, а тому й на рівень фінансової безпеки.

Так, Банк Англії провів опитування респондентів щодо визначення джерел походження ризиків для розвитку фінансової системи Великобританії. Було встановлено, що найбільшу загрозу несуть: геополітичний ризик – 93% респондентів; кібератака – 80%; ризики, пов'язані з економічним спадом у Великій Британії – 45%; ризики, пов'язані з економічним спадом за кордоном/світом – 33%; кліматичний ризик – 29%.

Ризики, які учасники ринку найчастіше називають джерелом ризику «номер один» для фінансової системи Великобританії, були: геополітичний ризик – 42%, кібератака – 31%; ризики, пов'язані з економічним спадом у Великій Британії – 5%; ризики, пов'язані з економічним спадом за кордоном/світом – 5%; інфляційний ризик – 4%; ІТ-ризики – 4%.

Загалом, було визначено ризики, що найбільше впливають на фінансову систему Великобританії (табл. 2).

Таблиця 1

Ризики, найбільш вірогідні для реалізації, %

Ризики	II пів. 2022	I пів. 2023	II пів. 2023	I пів. 2024	II пів. 2024
Геополітичний	54	54	41	67	75
Геополітичний	37	38	46	40	60
Ризики, пов'язані з економічним спадом у Великій Британії	20	25	39	37	29
Ризики, пов'язані з економічним спадом за кордоном	18	13	7	10	22
Інфляційний ризик	63	45	52	20	15
Кліматичні ризики	9	11	16	15	15
Кредитний ризик домогосподарств/корпорацій	5	8	4	12	15
Ризик зриву/дислокації фінансового ринку	6	3	11	8	15

Операційний ризик	15	13	4	3	9
Інший					
Ризики, пов'язані з регулюванням/податками	2	7	4	10	5
Ризики, пов'язані зі штучним інтелектом	0	0	5	12	5
Політичний ризик у Великій Британії	18	8	9	17	4
Ризик порушення роботи інфраструктури	0	1	0	7	4
Ризик падіння цін на нерухомість	2	8	9	5	4
Ризик посилення умов кредитування	17	6	4	2	2
Суверенний ризик	2	1	2	2	2
Ризик втрати довіри до влади	0	3	0	0	2
ІТ-ризики	0	0	5	0	2
Ризик банкрутства/неблагополуччя фінансової установи	2	1	0	7	0
Ризик фінансування	2	6	9	3	0
Ризики, пов'язані з монетарною/фіскальною політикою	5	1	7	3	0
Ризик пандемії	2	0	4	2	0
Ризик недовіри до рейтингів, оцінок та розкриття інформації	0	0	0	2	0
Ризики, пов'язані з громадським гнівом проти фінансових установ або недовірою до них	5	0	0	0	0
Ризики, пов'язані з середовищем низьких процентних ставок	0	0	0	0	0
Ризики, пов'язані з криптовалютами	0	0	0	0	0
Кількість респондентів, які вказують хоча б одне джерело ризику	65	72	56	66	55

Джерело: складено автором за матеріалами [30]

Загалом, на думку респондентів, геополітичні ризики та кібератаки залишаються найбільш ймовірними для реалізації, водночас з першого півріччя 2024 року значно зросла кількість тих, хто посиляється на кібератаку.

Імовірність ризиків, пов'язаних із закордонним або глобальним економічним спадом, також зросла після опитування першого півріччя 2024 року. Занепокоєння щодо політичного ризику у Великій Британії знизилася з часу попереднього опитування до 4%, водночас на 13% більше респондентів назвали це одним із найбільш ймовірних ризиків, які матеріалізуються з першого півріччя 2024 року. На наш погляд, таке дослідження, яке проведено Банком Англії, дає підстави стверджувати, що представлені ризики, прямо або опосередковано впливають на фінансову безпеку. Тому НБУ також рекомендується проводити такі опитування.

Слід зазначити, що структурна побудова системи забезпечення фінансової безпеки банків має містити декілька етапів (рис. 2).

На підставі огляду наукових поглядів щодо визначення дефініції «фінансова безпека банків» надамо власне трактування: фінансова безпека банків – це комплексний динамічний стан банківського сектору, який характеризується його здатністю забезпечувати стабільне, стійке, ефективне та надійне функціонування усіх сегментів національної економіки, на підставі використання інноваційних технологій щодо протистояння екзогенним та ендогенним загрозам в умовах турбулентності світових фінансових ринків.

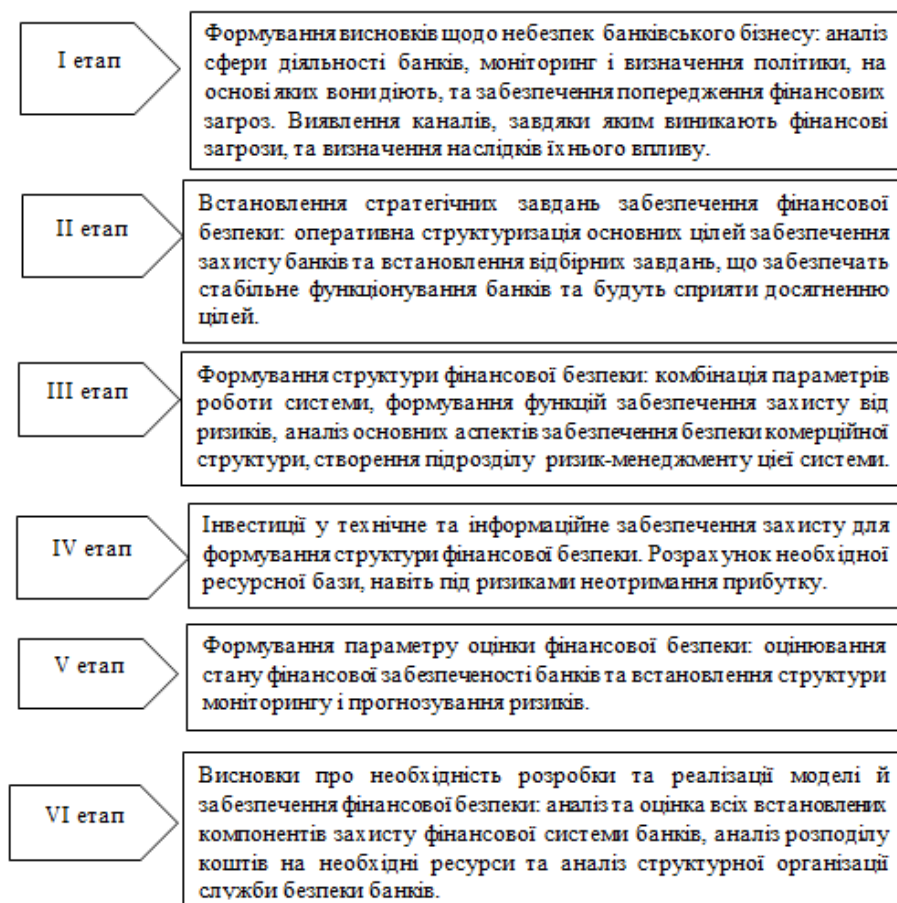

Рис. 2. Характеристика етапів побудови оптимальної моделі фінансової безпеки банків
Джерело: складено автором за матеріалами [31, с. 52]

Висновки. На підставі проведеного критичного аналізу наукових публікацій, які присвячені визначенню поняття «фінансова безпека банків», доведено, що вона пов'язана з протистоянням виникненню системного ризику, спроможністю швидко та адекватно реагувати на зміни у фінансовому середовищі, оптимізацією умов для ефективного функціонування банківської інфраструктури, кібербезпекою та платіжною безпекою. Надано власне визначення цієї дефініції, де акцент зроблено на використанні інноваційних технологій при виявленні загроз різного характеру та впливу.

Перспективи подальших розвідок цієї проблематики полягають у тому, щоб зосередитись на дослідженні причин та природи виникнення новітніх ризиків, що негативно впливають на розвиток банківського бізнесу, таких як ризик швидкого відтоку депозитів у цифрову епоху, побічні ефекти від суб'єктів господарювання, які (окремо) не є системно важливими, вищі відсоткові ставки та волатильність, геополітичні шоки, операційний ризик та ризик зміни клімату.

Також слід зосередити увагу на тому, як імплементація Базельських угод, таких як Базель III та Базель IV, вплине на фінансову безпеку банків.

Список літератури

1. Hu, Y., Hong, Y., Feng, K., & Wang, J. Evaluating the Importance of Monetary Policy Uncertainty: The Long- and Short-Term Effects and Responses. Evaluation Review October. 2022. Vol. 2. URL: <https://doi.org/10.1177/0193841X221124434>. (дата звернення 15.11.2024).
2. Bianchi, J., Bigio, S. Banks, liquidity management, and monetary policy. Econometrica, 2022. Vol. 90 (1). P. 391-354. URL: <https://doi.org/10.3982/ECTA16599>. (дата звернення 15.11.2024).
3. Wang Y., Whitted T., Wu Y., Xiao K. Bank Market Power and Monetary Policy Transmission: Evidence from a Structural Estimation. The Journal of Finance. 2022. Vol. 77 (4). P. 2983-2141. URL: <https://doi.org/10.1111/jofi.13159>. (дата звернення 15.11.2024).

4. Caldara D., Herbst E. Monetary Policy, Real Activity, and Credit Spreads: Evidence from Bayesian Proxy SVARs. *American Economic Journal: Macroeconomics*, 2019. Vol. 11 (1). P. 157-92. DOI: <https://doi.org/10.1111/jofi.13159>. (дата звернення 15.11.2024).
5. Stiglitz J. E. Risk and global economic architecture: why full financial integration may be undesirable. *American economic review*. 2010. Vol. 100(2). Pp. 388–392.
6. Anderson R. Security engineering: a guide to building dependable distributed systems : monograph. Indianapolis : Wiley, 2020. 1232 p.
7. Коваленко В. В. Фінансова безпека банків в умовах воєнного стану. *Фінансовий простір*. 2022. № 4 (48). С. 81-93. DOI : [https://doi.org/10.18371/fp.4\(44\).2022.819394](https://doi.org/10.18371/fp.4(44).2022.819394). (дата звернення 16.11.2024).
8. Барановський О. І., Лагно А. А. Природа фінансової безпеки банківської системи. *Світ фінансів*. 2022. № 3 (72). С. 141–156. DOI: <https://doi.org/10.35774/SF2022.03.141> (дата звернення: 16.11.2024).
9. Фімяр С. В., Сімаков С. Г. Теоретичні основи забезпечення економічної безпеки банківських установ. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. Вип. 21. С. 127-132. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.21.13>. (дата звернення 17.11.2024).
10. Мордань Є. Ю., Журавка О. С., Діденко К. В., Кравченко Я. І. Фінансова безпека банківської системи України: сутність та оцінка. *БізнесІнформ*. 2021. № 1. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-1_0-pages-243_251.pdf (дата звернення: 18.11.2024).
11. Васильчишин О. Б. Фінансова безпека банківської системи України в умовах загрозливих тенденцій виведення капіталу. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2018. Т. 29 (68). № 1. С. 73–83.
12. Британ В. В. Розвиток теоретичних засад сутності фінансової безпеки банківської системи. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2024. № 3 (87). С. 60-66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2024-87-10>. (дата звернення: 18.11.2024).
13. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року: Указ Президента України № 347 від 11.08. 2021 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613>. (дата звернення 15.11.2024).
14. Стратегія забезпечення державної безпеки: Указ Президента України № 56 від 16.02.2022 р. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/5264.html>. (дата звернення 15.11.2024).
15. Концепція забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2012 р. № 569-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80#Text>. (дата звернення 15.11.2024).
16. Національний банк України. Стратегія «Фінансова фортеця України». 2023. URL: <https://bank.gov.ua/about/strategy>. (дата звернення 18.11.2024).
17. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Сталий розвиток інновацій, кешлес та фінграмотність. Національний банк України, 9 липня 2020 р. URL: https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=Strategy_finteh2025.pdf (дата звернення 15.11.2024).
18. Гриценко Р. Економічна безпека банківської системи України. *Вісник Національного банку України*. 2003. № 4. С. 27–28.
19. Єрмошенко М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення : навчальний посібник. Київ : КНТЕУ, 2001. 309 с.
20. Євченко Н. Г., Криклій О. А. Вплив податкових ризиків на фінансову безпеку банку. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць*. 2009. № 25. С. 45–52.
21. Вовк В. Я. Теоретичні засади забезпечення фінансової безпеки банку. *Проблеми економіки*. 2012. № 4. С. 200–204.
22. Дмитров С. О. Управління фінансовою безпекою комерційного банку. *Фінансовий простір*. 2012. № 2(6). С. 11–15.
23. Ткаченко С. І. Міжнародний банківський бізнес та фінансова безпека у світі. *Економіка та держава*. 2009. № 11. С. 76–78.
24. Гребенюк Н. О. Фінансова безпека банків: система розпізнання загроз та усунення ризиків. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Економічна»*. 2016. № 91. С. 53–64.
25. Щербатих Д. В., Шпильовий Б. В. Підходи та загрози до формування фінансово-економічної безпеки банківських установ. *Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. № 1. С. 141–148.

26. Ларіонова К. Л., Хмиз О. М. Оцінка рівня безпеки банківської системи України. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2020. № 4. Т. 1. С. 123–129. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-284-4-23> (дата звернення: 12.11.2024).
27. Давиденко Н. М., Колодяжна В. О. Оцінювання фінансової безпеки банківської системи України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2020. Вип. 40. С. 51–58.
28. Кришталь Г. О. Фінансова безпека банківської системи України в умовах воєнного стану: класифікація можливих загроз. Менеджмент та підприємництво: тренди розвитку. 2023. Вип. № 4(26). С. 39–47. URL: <https://management-journal.org.ua/index.php/journal/article/view/469/244> (дата звернення: 17.11.2024).
29. Карчева Г., Карчева І. Теоретичні та практичні аспекти управління фінансово-економічною безпекою банків. Економічний аналіз. 2022. № 1. Т. 32. С. 168–198. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/2018/6565657073> (дата звернення: 17.11.2024).
30. Systemic Risk Survey Results – 2024 H2. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/systemic-risk-survey/2024/2024-h2>. (дата звернення: 18.11.2024).
31. Гірман Ю. В. Передумови створення оптимальної моделі забезпечення фінансової безпеки банку на базі світового досвіду. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 2. С. 49–53.

References

1. Hu, Y., Hong, Y., Feng, K., & Wang, J. (2022). Evaluating the Importance of Monetary Policy Uncertainty: The Long- and Short-Term Effects and Responses. *Evaluation Review*, October, 2. Retrieved from: <https://doi.org/10.1177/0193841X221124434>. (accessed 15 November 2024). DOI: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0193841X221124434>
2. Bianchi, J., Bigio, S. (2022). Banks, liquidity management, and monetary policy. *Econometrica*, 90, 1, 391–354. DOI: <https://doi.org/10.3982/ECTA16599>. (accessed 15 November 2024).
3. Wang Y., Whitted T., Wu Y., & Xiao K. (2022). Bank Market Power and Monetary Policy Transmission: Evidence from a Structural Estimation. *The Journal of Finance*, 77, 4, 2983–2141. DOI: <https://doi.org/10.1111/jofi.13159>. (accessed 15 November 2024).
4. Caldara D., Herbst E. (2019). Monetary Policy, Real Activity, and Credit Spreads: Evidence from Bayesian Proxy SVARs. *American Economic Journal: Macroeconomics*, 11 (1), 157–92. DOI: <https://doi.org/10.1111/jofi.13159>. (accessed 15 November 2024).
5. Stiglitz J. E. (2010). Risk and global economic architecture: why full financial integration may be undesirable. *American economic review*, 100 (2), 388–392.
6. Anderson R. (2020). *Security engineering: a guide to building dependable distributed systems* : monograph. Indianapolis : Wiley.
7. Kovalenko, V. V. (2022). Financial security of banks under martial law. *Finansovyj prostir*, 4 (48), 81–93. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.4\(44\).2022.819394](https://doi.org/10.18371/fp.4(44).2022.819394). (accessed 16 November 2024). [In Ukrainian].
8. Baranovskyi O. I., Lahno A. A. (2022). The nature of financial security of the banking system. *Svit finansiv. Finansova bezpeka*, 3 (72), 141–156. DOI: <https://doi.org/10.35774/SF2022.03.141> (accessed 16 November 2024). [In Ukrainian].
9. Fimiar S. V., Simakov S. G. (2024). Theoretical foundations of ensuring the economic security of banking institutions. *Tavrijs'kyj naukovyj visnyk. Seriya: Ekonomika*, 21, 127–132. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.21.13>. (accessed 17 November 2024). [In Ukrainian].
10. Mordan Ye. Iu., Zhuravka O. S., Didenko K. V., & Kravchenko Ya. I. (2021). Financial security of the Ukrainian banking system: essence and assessment. *Biznes-Inform*, 1. Retrieved from https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-1_0-pages-243_251.pdf. (accessed 17 November 2024). [In Ukrainian].
11. Vasylchyshyn O. B. (2018). Financial security of the banking system of Ukraine in the conditions of threatening trends of capital withdrawal. *Vcheni zapysky Tavrijs'koho natsional'noho universytetu imeni V. I. Vernads'koho. Seriya: Ekonomika i upravlinnia*, 29 (68), 1, 73–83. [In Ukrainian].
12. Britan V. V. (2024). Development of theoretical foundations of the essence of financial security of the banking system. *Naukovyj pohliad: ekonomika ta upravlinnia*, 3 (87), 60–66. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2024-87-10>. (accessed 18 November 2024). [In Ukrainian].

13. Strategy of Economic Security of Ukraine for the period until 2025: Decree of the President of Ukraine. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613>. (accessed 15 November 2024). [In Ukrainian].
14. Strategy for ensuring state security: Decree of the President of Ukraine. Retrieved from <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/5264.html>. (accessed 15 November 2024). [In Ukrainian].
15. Concept of ensuring national security in the financial sector: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80#Text>. (accessed 15 November 2024). [In Ukrainian].
16. National Bank of Ukraine. Strategy "Financial Fortress of Ukraine". 2023. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/about/strategy>. (accessed 18 November 2024). [In Ukrainian].
17. Strategy for the development of fintech in Ukraine until 2025. Sustainable development of innovations, cashless and financial literacy. National Bank of Ukraine, July 9, 2020. Retrieved from https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=Strategy_finteh2025.pdf. (accessed 18 November 2024). [In Ukrainian].
18. Hrytsenko R. (2003). Economic security of the banking system of Ukraine. *Visnyk Natsional'noho banku Ukrainy*, 4, 27–28. [In Ukrainian].
19. Yermoshenko M. (2001). *Finanova bezpeka derzhavy: natsionalni interesy, realni zahrozy, stratehiia zabezpechennia : navchalnyi posibnyk* [Financial security of the state: national interests, real threats, strategy of ensuring: a study guide]. Kyiv : KNTEU. [In Ukrainian].
20. Yevchenko N. H., Kryklii O. A. (2009). Impact of tax risks on the bank's financial security. *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy: zbirnyk naukovykh prats*, 25, 45–52. [In Ukrainian].
21. Vovk V. Ia. (2012). Theoretical basis for ensuring financial security of a bank. *Problemy ekonomiky*, 4, 200–204. [In Ukrainian].
22. Dmytrov S. O. (2012). Financial security management of a commercial bank. *Finansovyi prostir*, 2(6), 11–15. [In Ukrainian].
23. Tkachenko S. I. (2009) International banking and financial security in the world. *Ekonomika ta derzhava*, 11, 76–78. [In Ukrainian].
24. Hrebeniuk N. O. (2016). Financial security of banks: a system for identifying threats and eliminating risks. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya "Ekonomichna"*, 91, 53–64. [In Ukrainian].
25. Shcherbatykh D. V., Shpylovyi B. V. (2016). Approaches and threats to the formation of financial and economic security of banking institutions. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriya "Ekonomichni nauky"*, 1, 141–148. [In Ukrainian].
26. Larionova K. L., Khmyz O. M. (2020). Assessment of the security level of the banking system of Ukraine. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, 4, 1, 123–129. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-284-4-23> (accessed 12 November 2024). [In Ukrainian].
27. Davydenko N. M., Kolodiazhna V. O. (2020). Assessment of the financial security of the banking system of Ukraine. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya "Ekonomichni nauky"*, 40, 51–58. [In Ukrainian].
28. Kryshthal H. O. (2023). Financial security of the banking system of Ukraine under martial law: classification of possible threats. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo: trendy rozvytku*, 4(26), 39–47. Retrieved from <https://management-journal.org.ua/index.php/journal/article/view/469/244>. (accessed 17 November 2024). [In Ukrainian].
29. Karcheva H., Karcheva I. (2022). Theoretical and practical aspects of managing financial and economic security of banks. *Ekonomichniy analiz*, 1, 32, 168–198. Retrieved from <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/2018/6565657073>. (accessed 17 November 2024). [In Ukrainian].
30. Systemic Risk Survey Results – 2024 H2. Retrieved from <https://www.bankofengland.co.uk/systemic-risk-survey/2024/2024-h2>. (accessed 17 November 2024).
31. Girman Y. V. (2018). Prerequisites for creating an optimal model for ensuring the financial security of a bank based on world experience. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 2, 49–53. [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 06.12.2024
Прийнята до публікації 11.12.2024